

13
ROČNÍK 12

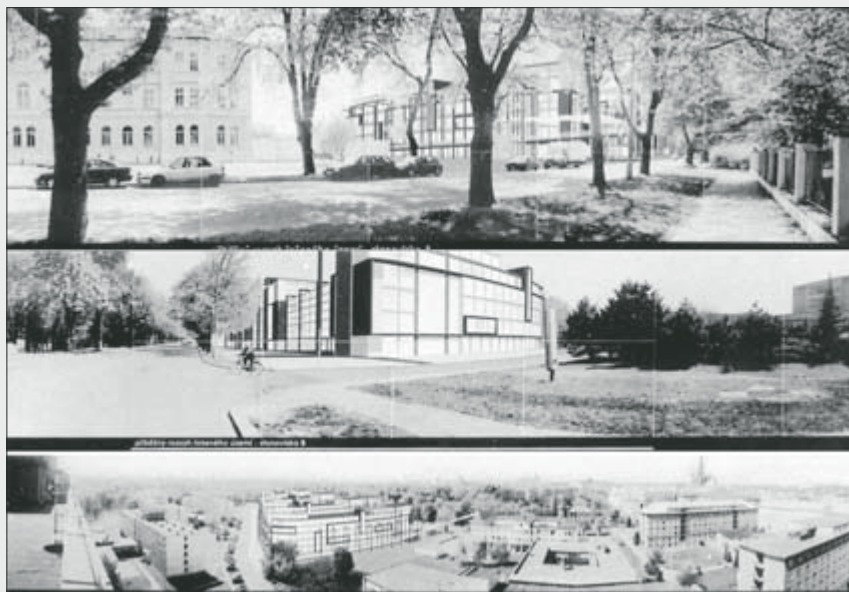
13. prosince 2002

V ČÍSLE:

INSTEP: jazykové vzdělávání občanů • Aktuálně o situaci PF UP • Noví profesori UP • Filozof D. Hume v Aluzi • Audietur et altera pars • Znovu o výjevu nástropní fresky na RUP • České hlavy 2002

Vítězný projekt Ing. M. Pospíšila (Olomouc), který získal 2. cenu ve veřejné architektonické soutěži vyhlášené UP na zpracování urbanistického návrhu stavby Přírodovědecké fakulty UP, zaujal odbornou porotu komplexním řešením objektu v prostoru Envelopy. (Podrobnější informace o výsledcích soutěže viz níže.)

-red-, foto -tj- ▶

Univerzita získala Kulturní grant japonské vlády za 12 milionů

■ V listopadu 2002 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR informovalo Univerzitu Palackého, že jejím projektu byl udělen Cultural Grant Aid of Japan v hodnotě přes 12 milionů korun. Jde o jeden z grantů, které japonská vláda uděluje v rámci svého programu *Japan's Official Development Assistance*, jenž má celosvětovou působnost. Představu, jak rozsáhlý program to je, lze získat na webové stránce japonského Ministerstva zahraničí (www.mofa.go.jp/policy/oda). Konkurence je rozsáhlá a tvrdá, evaluační a rozhodovací procedura přísná, protože, jak to bývá, čím bohatší země, tím pečlivěji si rozmýšlí, kam grantové peníze věnuje.

Impulz požádat o grant a požadavky, co by měl projekt obsahovat, vzešly z Katedry asijských studií FF UP (v té době kabinet Dálného východu), grantový projekt vypracovala ve spolupráci se Sumitomo Corporation Czech Republic doc. M. Hirschová z FF UP.

Další informace na str. 6

▲ Ve čtvrtek 5. 12. 2002 zavítal na FF UP **atašé Francouzského velvyslanectví v ČR pro jazykovou a kulturní spolupráci F. Hivert**. Při setkání s prorektorkou doc. L. Hornovou ocenil dynamičnost francouzské sekce Katedry romanistiky FF UP.

-red-, foto -tj-

Výsledky architektonické soutěže na výstavbu Přírodovědecké fakulty UP

■ V pátek 6. 12. 2002 byla v budově Právnické fakulty UP zahájena krátkodobá výstava soutěžních návrhů, které vzešly z veřejné architektonické soutěže vyhlášené Univerzitou Palackého na zpracování návrhu urbanistického, architektonického a projektového řešení stavby Přírodovědecké fakulty UP.

Soutěžní porota, jejíž složení vyplynulo z dohody mezi vyhláшатelem soutěže (UP) a Českou komorou architektů, hodnotila celkem 22 soutěžních návrhů. Jak uvedl předseda poroty Ing. arch. V. Bichler, žádný z nich posuzovatele nezaujal natolik, aby mohli rozhodnout o první ceně v soutěži. Porota udělila druhou cenu návrhu č. 15 (Ing. M. Pospíšil, Olomouc) a dvě třetí ceny návrhu č. 3 (Ing. arch. T. Beránek, Ing. arch. Z. Eichler, Ing. arch. R. Jakubec, Brno) a návrhu č. 1 (Ing. arch. J. Havlas, Ing. arch. J. Hájek, ak. arch. P. Joba a kol., Praha). Na nejvýše oceněném návrhu zhodnotila porota především citlivé umístění objektu do prostoru Envelopy, jeho komplexní řešení včetně

zeleně, reprezentačního a relaxačního prostoru a respekt k pěšímu tahu do centra města. Podle doporučení poroty by však univerzita jako zadavatel měla zvážit vyhlášení druhého kola soutěže (mezi návrhy č. 15 a č. 3) a teprve na základě jeho výsledku rozhodnout o konečném architektonickém řešení výstavby PíF UP.

Vyhlášením veřejné architektonické soutěže, jež trvala včetně přípravy téměř celý rok, byla dovršena další etapa řešení dlouholetého problému rozříštění jednotlivých pracovišť PíF UP. Jak v úvodu slavnostního zahájení výstavy uvedla rektorka UP prof. J. Mačáková, o výstavbě jejího nového, kompletního areálu bylo rozhodnuto již v průběhu 80. let a v tehdy zvolené lokalitě bylo také započato s výstavbou v Olomouci-Hejčíně. V důsledku nedostatku finančních prostředků však byla dokončena jen část jednoho z objektů, ve které od roku 1992 sídlí

Dokončení na str. 4

Poprvé byla udělena Cena Praemium Bohemiae

■ Laureátem první ceny *Praemium Bohemiae* se stal prof. MUDr. Vratislav Schreiber, DrSc., endokrinolog a profesor Lékařské fakulty UK v Praze. Rozhodla o tom Správní rada *Nadace B. Jana Horáčka Českému ráji* na návrh výběrové komise tvořené zástupci Učené společnosti ČR, Akademie věd ČR a České konference rektorů. Cenu ve výši jednoho mil. korun obdržel prof. V. Schreiber, DrSc., za *objevné práce v endokrinologii, zejména za průkaz existence mozkového hormonu řídicího sekreci podvěsku mozkového*.

Prestížní nadační cena nobelovského typu je nadací udělována českým osobnostem, které se významným způsobem podílejí na rozvoji vědy a umění v České republice, a to studentům (účastníkům mezinárodních olympiád v oborech fyzika, chemie, biologie, matematika a informatika), umělcům a osobnostem (nebo skupinám osob), které se výrazně zasloužily o rozvoj vědních oborů ekonomie, medicína, chemie, fyzika, matematika a ochrana přírody.

Zřizovatel nadace Bohuslav Jan Horáček, úspěšný podnikatel pocházející z Českého ráje, který trvalou podporu krajanům a osobnostem v ČR poskytl z úroků plynoucích z vložených prostředků v západních bankách, obdržel 28. 10. 2002 in memoriam státní vyznamenání – medaili „Za zásluhy“.

S ohledem na možnost ověření mechanismu udělování cen udělila v tomto prvním roce Správní rada Nadace cenu *Praemium Bohemiae* pouze v oboru biomedicína; v kategorii pro studenty byly ceny poprvé uděleny již loni.

Slavnostní vyhlášení letošních cen *Praemium Bohemiae* se uskutečnilo v den narozenin zřizovatele Nadace B. J. Horáčka 4. 12. 2002 v zámeckém divadle státního zámku Sychrov, kterého se zúčastnila také prof. J. Mačáková, CSc., rektorka UP, členka letošní výběrové komise ceny *Praemium Bohemiae*.

-red-

INSTEP představil projekt jazykového vzdělávání občanů Olomoucka

■ Ve dnech 5. a 6. 12. proběhla na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF UP mezinárodní konference pod názvem *Vzdělání a nové technologie – prostředky k integraci Evropy (konference o distančním vzdělávání – vzdělávání jako faktor v ekonomickém rozvoji)*. Konference, kterou pořádal institut INSTEP, se zúčastnilo celkem asi 60 posluchačů z řad univerzitních učitelů, neziskových organizací, zástupců firem a studentů, kterým přednášeli naši i zahraniční odborníci na vzdělávání.

Po čtvrtčním zahájení začala konference blokem přednášek Mgr. J. Whittakerové a P. Whittakera, ředitele INSTEPu. Páteční den začal přednáškou Ing. V. Války, zástupce hejtmána Olomouckého kraje. S malými přestávkami se pak na pódiu auly FF UP vystřídal mnoho odborníků, kteří kladli důraz převážně na propojení vzdělávání s potřebami Olomouckého kraje.

V rámci konference byl také představen nejnovější projekt INSTEPu, jehož cílem je zlepšit jazykové

vzdělání občanů Olomouckého kraje, a připravit je tak na vstup České republiky do Evropské unie. V rámci Olomouckého kraje by INSTEP v roce 2003 rád vytvořil přibližně 20 center určených pro výuku jazyků. V těchto centrech by byly k dispozici učebnice pro výuku cizích jazyků, digitální kopirovací stroj připojený k internetu, počítače s přístupem na internet, LAN server a zařízení umožňující realizaci videokonferencí. Většina z této techniky byla po celou dobu konference vystavena v Centru srovnávacích a kulturních studií na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF UP.

Tento projekt je zaměřen na vzdělávání dospělých, předškolní vzdělávání, základní školy, střední školy, vyšší odborné školy, vzdálené obce a etnické menšiny. Ve vybudovaných centrech by měla probíhat převážně výuka angličtiny, v menší míře také výuka němčiny, francouzštiny a polštiny.

Celá konference skončila v pátek slavnostní večeří v aule Právnické fakulty UP.

-ins-

Rakušané v Olomouci

■ Minulý víkend (5.–7. 12.) na FF UP proběhlo už 13. setkání rakouských lektorů, kteří působí na vysokých školách v České republice. Setkání, první svého druhu v Olomouci, uspořádalo pražské Rakouské kulturní fórum (*Österreichisches Kulturforum*) a v jeho zastoupení Mag. S. Eschgfällerová, rakouská lektorka

z Katedry germanistiky FF UP. Celkem jedenáct lektorů z různých koutů Čech a Moravy si tak vyměnilo své zkušenosti a projednalo budoucí projekty týkající se převážně dalšího vzdělávání v oboru *němčina jako cizí jazyk*. Mezi účastníky patřili i dr. A. Knafl a Mag. W. Persche, oficiální zástupci Rakouského kulturního fóra a vídeňské *Österreich-Kooperation*, organizace, která lektory vysílá do ciziny. Zasedání se konalo v prostorách Katedry germanistiky FF UP, která byla také hostitelem celé akce.

Součástí konference bylo i přijetí Mag. Perscheho a doc. I. Fialové-Fürstové, vedoucí Katedry germanistiky FF UP, u rektorky UP prof. J. Mačákové.

Mag. S. Eschgfällerová, Mgr. E. Hrdinová,
Katedra germanistiky FFUP
Foto -tj-

O vzdělávání dětí uprchlíků

■ Katedra speciální pedagogiky PdF UP získala v roce 2002 grant na uspořádání jednosemestrálního kurzu zaměřeného na vzdělávání dětí uprchlíků a určeno především lidem z praxe. Účastníci byli zejména z řad pracovníků dětských center fungujících v rámci azylových zařízení, dále učitelé ze spádových základních škol azylových zařízení a studenti a lidé se zájmem o tuto problematiku. Kurz proběhl ve čtyřech dvoudenních blocích v průběhu října a listopadu 2002. Byl zaměřen na teorii i praxi a nabídl účastníkům spektrum různých alternativních přístupů k dětem se sociokulturním handicapem. Přednášky byly rozvrženy tak, aby postihly tuto problematiku z různých aspektů. Kurz zahájila a úvodní slovo pronesla M. Dohnalová, ředitelka Správy uprchlických zařízení MVCR; o právních aspektech hovořil PaedDr. J. Michalík, Ph.D., metodiku práce s imigranty prezentoval ředitel přijímacího střediska ve Vyšních Lhotách Mgr. D. Topinka, psychologickou problematiku emigrace zkoumali A. Israeljan a PhDr. B. Baštecká z Katedry psychologie FF UP. Další teoretické přednášky se zabývaly sociokulturním prostředím v zemích imigrantů, jejich zvyklostmi, náboženstvím a tradicemi (H. Berrezouga, student FF UP, Mgr. I. Konečná, PdF UP).

Praktická část kurzu byla zaměřena na expresivně terapeutické workshopy, které vedli odborníci jako doc. J. Slavík z PdF UK v Praze (arteterapie a artefiletika), doc. M. Valenta z PdF UP (dramaterapie a nonverbální komunikace), O. Müller, Ph.D., z PdF UP (dramatika), Mgr. P. Kamenický z PdF MU v Brně (výtvarné činnosti), Mgr. P. Svoboda (muzikoterapie).

Celý cyklus zaznamenal velký ohlas zejména ze strany pracovníků dětských center azylových zařízení. Vznikl požadavek na uspořádání pokračovacího kurzu, který by se zaměřil na prohloubení probraných témat. V budoucnu se bude Katedra speciální pedagogiky PdF UP snažit o zajištění vzdělávání lidem pracujících s dětmi s tímto druhem tzv. sociokulturního handicapu.

-iko-

Hodslavické Čtenice 2002

■ Pod tímto názvem proběhlo 14. 11. tohoto roku již páté kolo celostátní soutěže přehlídky středoškolských prací v oboru historie. Tuto soutěžní přehlídku v rodišti slavného hodslavského rodáka Františka Palackého vyhláší obec Hodslavice a Katedra historie FF UP ve spolupráci s okresním vlastivědným muzeem v Novém Jičíně, Státním okresním archivem v Novém Jičíně a Základní školou F. Palackého v Hodslavicích pod záštitou Učené společnosti České republiky. Z těchto institucí byli přítomni zástupci jako členové hodnotící komise, mezi nimiž zasedli i členové Katedry historie FF UP. Byli to prof. L. Hrabová, CSc., doc. I. Barteček, CSc., PhDr. M. Pospíchal, Mgr. M. Mandelíčková a Mgr. K. Válová, Ph.D. Soutěž byla písemnou formou vyhlášena v březnu roku 2001, a to jak elektronickou cestou na adresy všech školských úřadů České republiky, tak zasláním pozvánek na kulturní instituce a několik desítek gymnázií. Do konce září bylo přihlášeno více než třicet prací, které byly dány na posouzení pořádacím institucím. Z těch pak bylo vybráno čtrnáct prací, jejichž autoři měli sami svým vystoupením v Hodslavicích své práce prezentovat před komisí. Při závěrečném posouzení práce tak hraje roli nejen samotná kvalita práce, ale i její prezentace autorem a jeho schopnost orientovat se v daném tématu a logicky odpovídat na dotazy komise i účastníků Čtenice. Většina soutěžících byli studenti gymnázií (Brno-Rečkovice, Frýdek-Místek, Opava, Mikulov, Jablonec nad Nisou, Hodonín) a také středních pedagogických škol (Přerov, Prachatice). Témata prací byla velice různorodá – od nejstarších dějin po dějiny nejnovější, obecně by se dalo říct, že se ve větší míře projevil zájem o židovskou problematiku (*Izrael – židovský ostrůvek v muslimském oceánu, Zajímavé domy židovské čtvrti v Mikulově, Stát Izrael a Palestina ve faktech, Opavští Židé*). Úroveň prací, jejich veřejné představení i osobní zaujetí ve vybraných tématech přesvědčily odbornou porotu o tom, že studenti, kteří osobně svou práci prezentovali, dosáhli během zpracování námětů pozoruhodných znalostí. Především práce z mikrohistorie byly postaveny nejen na kritice literatury, ale také na archivních pramenech, což je kritérium, které bývá často zanedbáváno

i vysokoškolskými studenty historie. Prvním místem byly oceněny dvě práce: *Peruánské píšťaly* M. Šnyrchové (Gymnázium Františka Živného, Bohumín) a *Básník dřeva – působení slovenského architekta Dušana Samuela Jurkoviče na Valašsku* M. Flekačové (Gymnázium Fr. Palackého, Valašské Meziříčí). Na druhém místě se objevily práce *Stát Izrael a Palestina ve faktech* R. Rožnovského (Gymnázium Terezy Novákové, Brno) a *Odchod německých vojsk ze Strážnice v dubnu 1945* L. Valdhansové a P. Vavřiky (Klasické gymnázium, Brno). Na třetí místo dosadila komise opět dvě práce: *Opavští Židé* Z. Tesaříkové (Mendelovo gymnázium Opava) a *Cesta železem a sklem po staré Šumavě* G. Fatkové (Střední pedagogická škola Prachatice). Klání „mladých historiků“ zpestřila účast a přednáška historika PhDr. J. Kofálky, CSc., autora významné práce o životě a díle Františka Palackého. Příští rok proběhnou Čtenice opět na stejném místě a doufám, že i ve stejném obsazení.

Mgr. K. Válová, Ph.D., Katedra historie FF UP

Celostátní studentská vědecká konference „Historie 2002“

■ Ve dnech 3.–4. 12. 2002 se konal pod patronátem PPF SU Opava již osmý ročník celostátní studentské vědecké soutěže v oboru historie – „Historie 2002“. Loňské konference konané v Ústí nad Labem se zúčastnilo celkem 14 mladých badatelů. Do Opavy se tentokrát sjelo o sedm mladých historiček a historiků více. Jejich cílem bylo přesvědčit (stejně jako na domovských katedrách) porotu v desetimínutovém projevu a následně diskusi o přednostech a kvalitách soutěžních prací. Komise složená ze zástupců jednotlivých zúčastněných ústavů potom na základě celkového zhodnocení předkládané práce a s přihlédnutím k její prezentaci sestavila konečný žebříček, v němž prvním deseti soutěžícím bude umožněno publikovat své studie ve sborníku „Historie 2002“.

Z 21 prezentovaných prací, ve většině případů vysoké úrovně, se pouze jedna zabývala problematikou středověku, šest se věnovalo novověkým dějinám, tři spadaly do 19. století a celkem jedenáct do 20. století. Vítězem celé konference se stal P. Bar z FF MU Brno prací nazvanou *M. Štěpán z Pálče a jeho zápas o církev*.

Katedru historie FF UP v celorepublikovém kole konference reprezentoval **F. Hradil** prací *Canonica Canonico Regularium Lateranensium Sternbergensis*, se kterou obsadil velmi pěkně šesté místo, a **M. Viktorík** s *Tovární výrobou čokolády a cukrovinek v Olomouci*, jenž skončil na místě jedenáctém.

Práce F. Hradila byla také vybrána mezi čtyři nejlépe literárně a heuristicky zpracované práce celé konference (Cena Josefa Šusty).

M. Viktorík, Katedra historie FF UP

Nedostáváte Žurnál?

Nebo jej dostáváte pozdě? Distribuci Žurnálu na jednotlivé fakulty a jejich pracoviště si zajišťují fakulty samy (informace u tajemníka fakulty). Žurnál UP je vkládán do schránek jednotlivých fakult na Rektorátu UP vždy v pátek dopoledne a od té chvíle tam čeká na odvoz. Počet výtisků univerzitního týdeníku byl zvýšen o 300 kusů, jeho celkový náklad je v současné době 2000 kusů.

-red-

Aktuálně o situaci Právnické fakulty UP

Liga posluchačů Právnické fakulty UP a zástupci studentů v Akademickém senátu PF byli organizátory setkání děkana PF UP dr. M. Malacky se studentskou obcí 26. 11. 2002. Hlavním tématem schůzky v Rotundě PF byly aktuální informace o současném stadiu akreditačního řízení této nejmladší fakulty UP.

Akreditací, tj. hodnocením všech stránek života školy (zejména studijního programu, jeho personálního a finančního zajištění, publikační činnosti, vědeckovýzkumných aktivit aj.) procházejí pravidelně všechny fakulty českých vysokých škol. V posledních letech se však podle děkana PF fakulta potýká nejen s problémy plnění požadavků akreditační komise, ale čelí i nepříznivé atmosféře, která tento proces provází a prohlubuje přetrvávající nejistotu pedagogů a studentů. Jak dr. M. Malacka uvedl, zaslalo vedení PF v červenci tohoto roku akreditační komisi při MSMT evaluační zprávu hodnotící stav PF, podle které fakulta většinu doporučení splnila zcela, některá se daří naplňovat postupně. Poukázal přitom na skutečnost, že v případě PF UP jsou uplatňována nejen objektivní, ale i subjektivní hlediska hodnocení, která zrcadlí míru důležitosti konkrétních ukazatelů v posouzených jednotlivých hodnotitelů. Např. požadavek na dosažení deseti docentů bude do konce roku s největší pravděpodobností splněn; otázkou však zůstává, jak bude

akreditační komise hodnotit fakt, že ne všichni vyučující budou habilitováni v oboru práva. Z dalších informací děkana PF UP vyplynulo, že jsou vesměs splněna i další kritéria akreditační komise: výuku klíčových předmětů na fakultě garantují – jak bylo požadováno – jen profesori, docenti a odborní asistenti s vědeckými hodnostmi, v oblasti kvalifikačního růstu se zvýšil počet postgraduálních studentů, byl zaveden kreditní systém, rozšířila se publikační aktivita členů akademické obce i počet podaných projektů usilujících o získání grantových prostředků aj. Podle slov dr. M. Malacky bude záležet na akreditační komisi, jak bude tyto ukazatele posuzovat. Podle jeho mínění zůstává nezpochybnitelnou skutečností fakt, že úroveň absolventů olomoucké právnické fakulty je zcela srovnatelná s ostatními českými VŠ.

V diskusi, která po informačním vstupu děkana PF následovala, se studenti zajímali především o možné varianty dalšího vývoje fakulty v případě neúspěchu její akreditační komise; jak zdůraznil dr. M. Malacka, bez ohledu na výsledky akreditačního řízení bude fakulta usilovat o to, aby bylo všem stávajícím studentům PF UP umožněno dokončit zahájený magisterský program.

Další průběh akreditačního řízení bude znám po 10. 12. 2002, kdy se uskuteční setkání rektorky UP a děkana PF se členy akreditační komise. Po něm budou pedagogové a studenti o rozhodnutích akreditační komise a dalším vývoji fakulty informováni na nejbližším setkání akademické obce PF UP.

-mar-

Ze zasedání Vědecké rady UP

Na zasedání Vědecké rady UP, které se uskutečnilo v pondělí 2. 12., byly schváleny návrhy na jmenování profesorem **doc. Z. Hradila, CSc.**, vedoucího Katedry optiky PŘF UP (obor optika a optoelektronika), **doc. I. Fialové, Dr.**, vedoucí Katedry germanistiky FF UP (obor dějiny německé literatury) a **doc. P. Weisse, Ph.D.** (FF UP, obor klinická psychologie).

Členové VR UP dále schválili složení dvou nových kolegií. Složení **kolegia oboru lékařství**: doc. Č. Čihálek, CSc., prof. J. Hálek, CSc., prof. M. Eber, CSc., doc. M. Heřman, Ph.D., prof. MUDr. V. Janout, CSc., doc. D. Koukalová, CSc., prof. J. Bouček, CSc., prof. M. Duda, DrSc., prof. V. Holibka, DrSc., prof. K. Indrák, DrSc., prof. J. Klacanský, CSc., prof. V. Král, CSc., prof. I. Krč, DrSc., prof. M. Kudela, CSc., prof. K. Lenhart, DrSc., prof. V. Lichnovský, DrSc., doc. S. Loyka, CSc., prof. J. Lukl, CSc., prof. V. Mihál, CSc., prof. J. Pazdera, CSc., prof. J. Petřek, CSc., doc. V. Rýznar, CSc., prof. J. Šantavý, CSc., prof. V. Ščudla, CSc., prof. V. Šimánek, DrSc., prof. K. Urbánek, CSc., doc. J. Veselý, CSc., doc. E. Weigl, CSc.

Složení **kolegia oboru chemie**: prof. J. Lasovský, CSc., prof. R. Pastorek, CSc., prof. P. Peč, CSc., doc. J. Ševčík, Ph.D., doc. K. Lemr, Ph.D., doc. I. Frébort, CSc., Ph.D., doc. J. Hlaváč, Ph.D., prof. V. Šimánek, DrSc., doc. J. Ulrichová, CSc., doc. J. Vičar, CSc.

Příští zasedání Vědecké rady UP proběhne 20. 1. 2003.

-red-

Mikulášská show UP pro děti

Akademik sport centrum UP ve spolupráci s Agenturou Gong uskutečnilo v pondělí 5. 12. 2002 mikulášskou nadílku pro děti zaměstnanců UP. V sále Právnické fakulty UP vystoupily s bohatým programem báje bytosti – Mikuláš, anděl a čert. Za

▲ **Skladatel, kytarista, improvizátor a zvukový designér prof. J. Gründler z Universität für Musik und darstellende Kunst ve Štýrském Hradci vedl 3. 12. 2002 na Katedře hudební výchovy PdF workshop na téma „assembling as composing“ (spojování jako komponování). Na večerním koncertě v kapli Božího těla v Uměleckém centru UP tentýž den předvedl multimediální projekt „once I was a guitarist“, v němž experimentálním způsobem využívá elektrickou kytaru, video a laptop.**

-zov-, foto -tj-

doprovodu hudby se zpěvem a tancem připravili pro děti krásnou a pohádkovou atmosféru. Brzy se děti přestaly bát neohrabaného čerta a jeho vtipkování jim bylo k smíchu. A co teprve, když na jeviště vběhla čertice, ztvárněná vynikajícím způsobem Mgr. H. Vyroubalovou, která vyprovokovala všechny k výbuchu smíchu v osobitěm kouzlu i půvabu! Důstojný Mikuláš s andělem si získal přízeň všech dětí a Mikuláš svou autoritou řídil celý další program. Všechny scény byly jemně a citlivě sladěny za doprovodu hudby a zpěvu. Pohádkový rámec zvýraznilly světelné efekty a působivé kulisy. Děti se cítily v pohodě a na vyzvu Mikuláše chodily recitovat a zpívat. Vyrcholením bylo předávání dárkových balíčků všem přítomným dětem.

Byl to krásný podvečer, plný pohádkových zážitků, na který budou všichni dlouho vzpomínat. Poděkování za výbornou organizaci, režii a scénu si zasluhuje zejména Mgr. H. Vyroubalová se svými spolupracovníky.

PhDr. A. Orlová, FTK UP, foto -tj-

Stručně

V klubovně Vlastivědného muzea v Olomouci se 6. 12. konala další z pracovních schůzí **Spolku lékařů ČLS J. E. Purkyně**.

Tradiční **turnaj čtyřher pro zaměstnance UP, sponzorů a pozvané hosty, pořádaný FTK UP s TK Plus Prostějov, proběhl 7. 12. 2002 ve sportovní hale hotelu Tennis Club v Prostějově.**

Senátor **prof. F. Mezihorák, CSc.**, nově zvolený děkan PdF UP, byl na ustavující schůzi Senátu pro další funkční období opět zvolen předsedou Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice.

-red-

Pozvánka pro doktorandy

Před několika dny byla do Doktorandského klubu (DK) doručena pozvánka a další materiály na mezinárodní konferenci **4th International Conference of Ph.D. Students**, pořádanou ve dnech 11.–17. 8. 2003 v maďarském městě Miskolc.

Setkání je pořádáno každé dva roky a účastní se ho až 400 mladých studentů a vědců z 18 zemí. Cílem je poskytnout postgraduálním studentům, mladým učitelům a výzkumným pracovníkům možnost prezentovat dosažené výsledky, diskutovat o nich a také navazovat nové kontakty.

Program je rozdělen do sedmi sekcí: zemědělství, společenské vědy, ekonomie, technika, medicína, přírodní vědy a právo. Zúčastnit se tedy může vlastně každý. Celková cena včetně konferenčních a publikačních poplatků, jídla a ubytování by měla být okolo 200 EUR, což je velice příznivé. Uzávěrka přihlášek je 31. 3. 2003.

Další informace jsou na stránkách Doktorandského klubu (www.jdi.na/dk) a v originálních materiálech, které jsou po dohodě na lince UP 2118 k dispozici.

D. Korpas, LF UP, tajemník DK

Přístup k databázím TMTAM a ČTK

Informace o společenských, politických, kulturních a sportovních událostech v České republice i v zahraničí, grafy a statistiky, fotografie aj. můžete najít v databázi **TamTam** (<http://www.tamtam.cz>) a databázi **ČTK** (<http://www.ctk.cz>). Vzhledem k licenčnímu omezení je plný přístup pro všechny vyučující i studenty umožněn v oddělení bibliograficko-informačních služeb Ústřední knihovny (přízemí, dveře č. 159).

-sle-

Rektorka Univerzity Palackého v Olomouci ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrčím dialog s posuzovateli jejich práce vyhlásuje

9. ročník veřejné literární soutěže

pro studenty Univerzity Palackého

Podmínky soutěže: Předložit v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou, ročníkem, studovaným oborem a domácí adresou. (Stranou se míní strojopis [počítačový text] o 30 řádcích a 65 úhovech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je **28. březen 2003**.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny: 1. cena – 2000 Kč, 2. cena – 1500 Kč, 3. cena – 1000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvoují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka UP.

Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2003 a zveřejněny v Žurnále UP. Autoři vítězných prací se zúčastní hodnotícího semináře.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektora Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc. Obálku označte heslem „Literární soutěž“.

-rup-

Výsledky architektonické soutěže...

Dokončení ze str. 1

matematické katedry fakulty. Následně byla posouzena tehdejší rozvaha výstavby a byla vypsána nová soutěž na zpracování studie areálu (1995) a nově byl upřesněn i stavební program další výstavby (1996). Ve druhé polovině 90. let se ovšem situace vyvíjela dál, a to pod vlivem dvou podstatných impulzů: v Olomouci-Holici získala UP po zániku Výzkumného a šlechtitelského ústavu zelinářského areál pro postupný rozvoj biologických pracovišť, do nějž investovala nemalé prostředky; při zpracování a schvalování nového územního plánu města ztratila univerzita možnost udržet v potřebném kompletním rozsahu pozemky v Hejčíně (posun plánované městské komunikace). Po zvážení všech podstatných okolností přistoupila tedy UP k rozhodnutí o výhledovém umístění fakulty do dvou lokalit – jednak do Holice, jednak do prostoru Envelopy, který byl územním plánem pro rozvoj univerzity rezervován. (Návrh projednalo vedení UP a Akademický senát UP v roce 1998, konečné schválení proběhlo v obou grémiích na jaře 1999.) Následovala řada jednání s městem, ukončená až v tomto roce, jejímž výsledkem bylo získání prostor na Envelopě do vlastnictví UP. Mezitím (v průběhu roku 1999) byl podrobně zpracován nový, ekonomičtější a reálnější stavební program reagující na nové požadavky pracovišť fakulty a v roce 2000 byla zpracována nová dislokační studie (Ing. arch. Vychodil, Ing. arch. Vychodilová) již s přihlédnutím k budoucímu umístění fakulty ve dvou lokalitách. Tato studie spolu s nově zpracovaným investičním záměrem byla pak v témže roce projednána v expertní komisi pro výstavbu MŠMT. Z jednání komise i z projednání s odborem koncepce a rozvoje města vzešel požadavek vyřešit návrh nové výstavby v prostoru Envelopy formou veřejné architektonické soutěže. Vzhledem k tomu, že v té době probíhala městem vyhlášená veřejná urbanistická soutěž na tzv. Centrum Jih, bylo dohodnuto, že soutěž o urbanistickém řešení PŘF v prostoru Envelopy bude vyhlášena až po vyhodnocení urbanistické soutěže města, ze které také skutečně vyplynuly některé zadávací podmínky pro uvážovanou výstavbu.

Podle informací kvestora UP Ing. J. Jirky budou pravděpodobně již v příštím roce zahájeny projekční práce, čemuž musí předcházet konečný, prověřený a upřesněný stavební program nové výstavby. S přihlédnutím k výsledkům soutěže pak bude univerzita ve spolupráci s fakultou a přízvonnými odborníky definitivně formulovat zadání pro budoucího projektanta (současné platné znění zákona o zadávání veřejných zakázek totiž neumožňuje uplatnit předchozí praxi, kdy měl vítězný kolektiv soutěže právo být přímo vyzván ke zpracování projektové dokumentace).

Výstava architektonických návrhů potrvá na Právnické fakultě UP do 15. 12. 2002.

-red-

Noví profesoři UP

Ve Velké aule pražského Karolina byly 1. 11. 2002 slavnostně předány dekrety šedesáti sedmi profesorům českých vysokých škol jmenovaným s účinností od 1. 11. 2002. Byli mezi nimi i členové akademické obce UP – na návrh její Vědecké rady převzali jmenovací dekrety **prof. Pavel Ambros, Th.D.** (děkan CMTF, vedoucí Katedry spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu), pro obor teologie; **prof. Ing. Stanislav Bureš, CSc.** (vedoucí Katedry zoologie a antropologie a Ornitologické laboratoře PŘF), pro obor zoologie; **prof. PhDr. Helena Flidrová, CSc.** (Katedra slavistiky FF), pro obor ruský jazyk; **prof. PhDr. Hana Válková, CSc.** (vedoucí Katedry aplikované tělesné výchovy FTK), pro obor kinantropologie.

Dnes přinášíme stručné profily prvních (v abecedním pořadí) dvou nových profesorů UP:

Prof. Pavel Ambros, Th.D. (1955)

Cyrlometodějská teologická fakulta UP, Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu. Obor: teologie.

Vědecká a výzkumná specializace: pastorální a spirituální teologie. Přírodovědecká fakulta UP, vedoucí Katedry zoologie a antropologie a Ornitologické laboratoře. Obor: zoologie. Vědecká a výzkumná specializace: ornitologie, evoluční biologie a ekologie chování ptáků.

Prof. S. Bureš je autorem (spoluautorem) 74 vědeckých publikací, z toho 22 bylo publikováno v zahraničí.

Významné publikace z posledních pěti let:

Ambros, P.: *Křesťan a život ve světě*. UP, Olomouc 1998, s. 196. ISBN 80-7067-926-3.

Ambros, P.: *Kam směřuje česká katolická církev. Teologie obnovy*. Velehrad, Refugium, 1999, 370 s. ISBN 80-86045-38-2.

Ambros, P.: *Zur Theologie des Lebens. Entsozialisierung der pastoraltheologie. Theologia – Bogoslovie*. Periodicum a facultatibus theologicis Europae centralis bis in anno editum. 2001, č. 1, s. 121–132. Poslední kongresovou přednášku na téma *Jeruzalém a Atény – Odkaz patristického pojetí dějin a racionality evropské kultury dneška* přednesl prof. P. Ambros na sympoziu „Duchovné kořeny Evropy

a současnost“, pořádaném Ústavem pro vztahy církve a státu MK SR ve Svätém Juru v prosinci 2002.

Vede 39 doktorandů v oboru praktická teologie (21 ve specializaci pastorální teologie, tři ve specializaci spiritualita, 15 ve specializaci studium křesťanského východu).

Prof. P. Ambros přednáší na Cyrilometodějské teologické fakultě pastorální a spirituální teologii a studia křesťanského východu. Je děkanem CMTF UP.

Citovanost: 65.

Foto -tj-

Prof. Ing. Stanislav Bureš, CSc. (1958)

Přírodovědecká fakulta UP, vedoucí Katedry zoologie a antropologie a Ornitologické laboratoře. Obor: zoologie. Vědecká a výzkumná specializace: ornitologie, evoluční biologie a ekologie chování ptáků.

Prof. S. Bureš je autorem (spoluautorem) 74 vědeckých publikací, z toho 22 bylo publikováno v zahraničí.

Významné publikace z posledních pěti let:

Bureš, S., Wiedinger, K.: *Do pípits use experimentally supplemented rich sources of calcium more often in an acidified area?* J. Avian Biol. 32: 194–198, 2001.

Veen, T., Borge, T., Griffith, S. C., Saetre, G. P., Bureš, S., Gustafsson, L., Sheldon, B.: *Hybridization and adaptive mate choice in flycatchers*. Nature 411: 45–50, 2001.

Bureš, S.: *Ptactvo a hmyzí škůdci lesů a zahrad*. 87 str., 2002.

Poslední kongresovou přednášku na téma *Současné poznatky o křížení lejských bělokrkých a černo-hlavých* přednesl prof. S. Bureš na 13. slovenské ornitologické konferenci ve Zvolenu v září 2001.

Prof. S. Bureš vede sedm postgraduálních studentů v oboru zoologie. Přednáší na Přírodovědecké fakultě UP ornitologii, ekologii chování a vybrané kapitoly z aplikované zoologie a evoluční biologie.

Je členem Mezinárodního ornitologického výboru a členem redakční rady mezinárodního zoologického časopisu *Folia Zoologica*.

Citovanost: 140.

Foto -mv-

OHLÉDNUTÍ

Soudobá hudba v kapli

V pondělí 25. 11. 2002 se mohli návštěvníci Kaple Božího Těla v Uměleckém centru UP seznámit s tvorbou i životními osudy olomouckého skladatele a pedagoga Pavla Čotky, který v letošním roce oslavil své osmdesátiny. Tento koncert-beseda, tedy kombinace živé i reprodukováné hudby s mluveným slovem, zahájil cyklus nazvaný *Soudobá hudba v kapli* a pořádaný Katedrou muzikologie UP. Role skladatelova „zpvovědníka“ a průvodce večerem se ujal prof. J. Vičar.

Program tvořil průřez skladatelovou tvorbou od raného romantického období až po díla využívající soudobější kompoziční techniky, obsahoval skladby komorní i orchestrální a sborová. Živé zazněly tři skladby. M. Kepert zahrál velmi přesvědčivě *Sonatinu pro klavír* (1960) inspirovanou raným obdobím B. Martinů. T. Kráčmar a S. Běhal přednesli tři z *Pěti malých vět pro klarinet a klavír* (1964), již zřetelně

ovlivněné moderními kompozičními směry. Do třetice zaznělo v živém provedení také rané dílo novákovsko-sukovského charakteru *Tři romantické skladby pro lesní roh a klavír* v podání M. Bůžkova a S. Běhala.

Jednotlivá čísla byla prokládána nejen často úsměvnými historkami ze skladatelova života, ale především autorovými krátkými komentáři k dílům. Tak jsme se mohli dozvědět, že *Koncert pro dva hráče na bicí nástroje a orchestr* (1967), kde je již užito prvků hudební aleatoriky, zkomponoval P. Čotek přímo pro nástrojové možnosti bicí sekce Moravské filharmonie Olomouc, pro ty „nenápadné muže v pozadí“, jak je trefně charakterizoval. Stejně tak i varhanní *Deux visions* (1996) psal skladatel „na tělo“ varhaniku P. Planému, který svému podání 2. vize naslouchal ze zadní řady. Na koncertě byl přítomen i dirigent J. Nohejl, jenž řídil Moravskou filharmonii na obou orchestrálních nahrávkách. Tři ze čtyř *Kratochvílek pro dětský*

sbor a klavír na čtyři ruce (1987) s vtipnými texty a neméně vtipnou hudbou byly příjemným zpestřením programu. *Glosa pro orchestr* (1984), jenž zobrazuje neklid a nejistotu pohnuté doby, ve které byla vytvářena, působivě uzavřela celý koncert.

To, že reprodukováná hudba v programu převládla, vůbec nebylo na škodu. Naopak. Právě orchestrální díla, jejichž živé provedení by v kapli nebylo realizovatelné, vyzněla v těchto výtvarně krásných prostorách velice sugestivně. Posлуhači sice zaplnili pohodlná sedadla asi jen z poloviny, potlesk však byl i přesto veliký. Vždyť obecenstvo, převážně složené z Čotkových přátel – umělců, kolegů pedagogů a studentů – jím děkovalo nejen skladateli a pedagogovi, ale i výbornému člověku, pilnému, přátelskému, skromnému a dozajista Mistrovi přálo pevné zdraví a ještě mnoho tvůrčích sil.

L. Carrascová, posluchačka Katedry muzikologie FF UP

Genové manipulace ve výzkumu nádorových nemocí /II/

První část rozhovoru s RNDr. V. Divokým, Ph.D., pracovníkem Ústavu lékařské biologie LF UP, jsme přinesli v minulém čísle ŽUP. RNDr. V. Divoký převzal 5. 11. v aule pražského Karolina Hynkovu cenu za rok 2001 v oboru hematologie za konstrukci myšního modelu lidského krevního onemocnění – polycytémie; význam jeho práce spočívá v tom, že umožňuje studium patogeneze tohoto onemocnění na molekulární úrovni, testování potenciálních farmak a poznání mechanismu jejich účinků. Cena je udělena z Nadačního fondu dr. Paula Jansseny – fenomenálního chemika, farmaceuta a světově známého tvůrce nových léků – na podporu vědeckého bádání ve vybraných oborech medicíny v České republice. Dnes přinášíme dokončení tohoto zajímavého průniku do oblasti molekulární genetiky a buněčné biologie:

Kolik členů má váš tým, jak je to s grantovou podporou a zahraniční spoluprací?

V současnosti jsme čtyřčlenný tým, pracujeme s podporou jednoho grantu GAČR (301/01/0489) a dvou grantů IGA Ministerstva zdravotnictví ČR (NC6652-3 a NM6739-3). Kromě toho se podílíme na výzkumném záměru naší LF UP (VZ MSM151100001). Úzce spolupracujeme s Hemato-onkologickou klinikou FN a LF UP a s odborníky z několika zahraničních pracovišť, jako jsou Baylor College of Medicine nebo M. D. Anderson Cancer Center, obě jsou součástí Houston Medical Center v Texasu v USA.

Kde publikujete a prezentujete svoje výsledky?

Snažíme se publikovat jen kvalitní články. Využívám toho, že jsem zván jako hostující profesor na Leukemia Department Texaské Univerzity (M. D. Anderson Cancer Center). Naše projekty řešíme ve spolupráci s tímto pracovištěm, které současně je lékařskou fakultou a největším světovým ústavem pro výzkum a léčbu nádorů (viz [*son.org*\). To nám umožňuje držet krok se světovými trendy a technologiemi ve studiu podstaty vzniku hematologických malignit. V letošním roce nám zatím vyšly dva články v časopisech s IF 8, resp. 9 \[Divoký et al, *Blood*. 2002;99\(10\):3873-4; Ricci, Scapinni, Divoký et al: *Cancer Res*. 2002; 62\(21\):5995-8\]. Pravidelně přednášíme a prezentujeme posteru na hemato-onkologických kongresech v ČR i v zahraničí \(v letošním roce šest publikovaných abstraktů ze zahraničních kongresů\). Jsme však teprve na začátku budování týmu a laboratoří; letos to jsou dva roky, kdy jsme začali náš program na Ústavu biologie LF UP.](http://www.mdander-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Na jakém projektu pracuje vaše laboratoř v současné době?

Pracujeme na buněčných a myších modelech leukemií s použitím výše zmíněných technologií. Spolupracujeme s Hemato-onkologickou klinikou FN a LF UP, vedenou na evropské úrovni prof. MUDr. K. Indrákem, DrSc., především s genetickými laboratořemi této kliniky vedenými doc. RNDr. M. Jarošovou, CSc. Molekulárně-cytogeneticky odhalené nové mutace (fúzní geny), objevené na tomto klinickém pracovišti, jsou pak cílem našich funkčních studií. Tyto genové přestavby pak můžeme dále charakterizovat a testovat kauzální souvislosti mezi mutacemi a leukemogenezí (vznikem a vývojem leukémie – pozn. red.)

Nedávno byla rekonstruována část Ústavu pro práci s laboratorními zvířaty na Teoretických ústavech. Jak tuto akci hodnotíte?

Zásluhou vedení LF UP a tajemníka LF proběhla rekonstrukce, kterou získaly laboratoře Ústavu pro práci s laboratorními zvířaty evropské parametry. Laboratoře budou využívány řadou skupin LF UP a to jistě umožní další rozvoj experimentální medicíny na naší fakultě.

Tak vám povím, pane doktore, být mladý tuze bych chtěl pracovat s vámi v laboratoři – bez ohledu na pracovní dobu, víkendy a svátky

stejně jako váš výzkumný tým. Pracujete na vysoce aktuální výzkumné problematice nejmodernějšími metodami v kooperaci s prvotřídními pracovišti zahraničními a domácími. Jak by řekl sportovec, máte tah na branku, protože jste produktivní na poli biomedicíny, kde vládne velká konkurence. Vystříhat, množit a přesazovat lidské geny jako květiny do různých genomových zahrad, s napětím pak pozorovat jejich chování a přemýšlet, co z experimentů vyplývá pro poznání přediva molekulárních příčin rakoviny a pro využití v boji proti tomuto lidskému utrpení – to je přece jedno velké intelektuální dobrodružství, byť mu suše říkáme orientovaný základní výzkum.

K udělení ceny vám jménem čtenářů univerzitního listu blahopřeji.

Prof. M. Hejtmánek

Poznámky:

Polycytémie – druh krevního nádorového onemocnění. Erytropoetin – hormon, růstový faktor; jeho molekuly spojené se specifickým proteinem – buněčným receptorem stimulují množení krevetvorných buněk dělením.

Vědeckým pracovníkům a studentům

Rád bych Vás informoval, že se podařilo získat grantovou podporu pro začlenění Univerzity Palackého jako „institutional member“ do databáze elektronických on-line časopisů BIOMED CENTRAL. V těchto časopisech, které zahrnují téměř celé spektrum biomedicínských oborů, můžete nyní po dobu jednoho roku publikovat zdarma (jinak je poplatek za jednu publikaci 500 US\$). Publikace je obvykle uveřejněna do 2–3 měsíců. Využijte této mimořádné příležitosti a informujte se na www.biomedcentral.com.

Prof. V. Janout, CSc.,
prodekan pro záležitosti vědy a výzkum LF UP

Filozof David Hume v Aluzi

V uplynulých dnech vyšel v Aluzi, revui pro literaturu, filozofii a jiné, která má redakci na Katedře bohemistiky FF UP, český překlad stati Davida Huma *Of the Standard of Taste* pod názvem *O normě vkusu*. Tuto skutečnost je nutno ocenit, protože jen málo pojednání tohoto světově známého filozofa bylo přeloženo do češtiny.

D. Hume, výrazná osobnost britského osvícenství (1711–1776), se dočkal určitého uznání a popularity už za svého života, avšak k tomu, aby byl skutečně pochopen, musely dorůst až další generace. Ve své době se tento myslitel proslavil především jako historik a esejist, později byl vysoce hodnocen jako politický ekonom, všeobecně je uznáván jako originální psycholog, avšak jeho největší myšlenkový vklad pro lidstvo spadá do oblasti filozofie. Je znám jako důsledný empirik, skeptik a kritik metafyzických konceptů, dokonce i těch, které jsou všeobecně přijímány: kauzalita, prostor, čas, substance, subjekt (Já). Hume přitom nikde netvrdí, že takové principy a entity neplatí či neexistují. Ukazuje jen to, co o nich skutečně víme, jak je poznáváme, a dochází k závěru, že určujícím zde není intelekt, logika rozumu, ale přesvědčení, víra (belief), která staví na opakující se zkušenosti. Tu pak opět logicky neoprávněně přenáší na budoucnost. Jeho myšlenkové úsilí je dokladem toho, že mu nejde o problémy, které jsou pouze předmětem akademických diskusí, zcela nepřístupných obyčejným smrtelníkům, ale o věci našeho každodenního bytí – jen s tou připomínkou, že jejich problematičnost si často neuvědomujeme, a to právě pro jejich námi pocíťovanou samozřejmost a zdánlivě jednoduchou, neproblematickou danost. Pomineme-li vážnost, již se Hume těšil v svých slavných současní-

ků, jakými byli například A. Smith, Ch. Montesquieu, J. d'Alembert a další osvícenci, pak prvního velkého filozofického ocenění se mu dostalo od samého I. Kanta, který napsal, že to byl Hume, kdo jej vyrušil z dogmatického spánku, a dal tak významný podnět k jeho kritické filozofii.

Vyslovil-li se u nás jméno David Hume, pak ve filozofických kruzích vzbudí spíše rozpačitou zdrženlivost než živou diskusi. Není k tomu ostatně ani dostatečně „živná půda“ v podobě českých publikací, které by se s tímto filozofem zabývaly. Větší samostatná pojednání mu věnovali pouze T. G. Masaryk (1883), J. Tvrď (1925) a F. Pelikán (1929). Od té doby vyšel o Humovi od českých autorů pouze jeden článek ve Filozofickém časopise (1988) a jediná monografie (Novotný, Z.: *D. Hume a jeho teorie vědění*, Votobia, Olomouc 1999). Ve světě se přitom každoročně objevují nové a nové humovské publikace a od roku 1975 vychází pololetně i speciální časopis *Hume Studies*. Nutno rovněž podotknout, že z množství Humových děl v češtině vyšly pouze dvě dvojice prací: *Zkoumání o zásadách mravnosti a zkoumání o rozumu lidském* (1899) a *Přirozené dějiny náboženství a Rozmluvy o náboženství přirozeném* (1900), z nichž jen jedné práci se dostalo dalších vydání, a to *An Enquiry Concerning Human Understanding* pod názvem *Zkoumání lidského rozumu* v podobě čtivého, i když místy poněkud volného překladu, jehož autorem je V. Gaja (1972), a *Zkoumání o lidském rozumu* v překladu J. Mourala (1996). Širší filozofická veřejnost soudí Huma právě jen na základě tohoto spisu, zatímco jeho hlavní a nejobsahlší filozofické dílo – *A Treatise of Human Nature* (*Traktát o lidské přirozenosti*) – je známé málo a do češtiny přeloženo dosud

není. (Z jeho 645 stran vyšel ve slovenštině úryvek čítající 32 stran.)

Esej *Of the Standard of Taste* (*O normě vkusu*) je pozoruhodnou ukázkou Humova myšlení i stylu. Ve své argumentaci autor odkazuje na příklady umělecké tvorby obecně známé (Homér) nebo blízké tehdejšímu britskému čtenáři (Ogilby), z nichž některé nám dnes mnoho neříkají. To však jeho záměr nikterak neoslabeje; vždy je zřejmé, že Hume přistupuje k otázkám vkusu jako empirik: „...rozdíl mezi soudem a cítem je značný. Každý cit je správný, protože cit neodkazuje na nic kromě sebe a je vždy skutečný...“ (str. 70) To je důležité teze Humovy estetiky, protože „krása není žádnou vlastností ve věcech samých: existuje pouze v myslí, která o nich uvažuje, a každá mysl vnímá různou krásu.“ (str. 70) Dalším významným aspektem je důraz na opakovanou, a tím i posilovanou zkušenost: „Když jsou předměty jakéhokoli druhu poprvé představeny oku nebo imaginaci, cit, který je doprovází, je nejasný (...), dovolme mu u takových předmětů získat zkušenost a jeho citění se stane přesnějším...“ (str. 73). Humův empirismus a sensualismus ovšem neznamená přitakání libovůli hodnotitele a rezignaci na hledání a nalézání obecně akceptovatelné normy vkusu. V jeho eseji se zřetelně rysují kritéria uřčovaná jak vlastnostmi vnímaného subjektu, tak vnímaného předmětu estetického souzení, což nacházíme později v Kantově *Kritice soudnosti*. Přímou se vnučuje otázka, zda Kanta neinspiroval Hume i v tomto ohledu.

Vydání eseje *Of the Standard of Taste* v češtině je vítaným a záslužným počinem.

Doc. Z. Novotný, CSc., PdF UP
(Autorkou překladu v Aluzi 2/2002 je I. Panočková.)

Univerzita získala Kulturní grant japonské vlády za 12 milionů

Dokončení ze str. 1

Filozofická fakulta UP poprvé žádala o tento grant již v r. 1999. Po podání každého projektu pravidelně následuje návštěva zástupců japonského velvyslanectví, kteří se primárně chtějí na vlastní oči přesvědčit, že zařízení a budovy, o nichž je v projektu řeč, opravdu existují. První návštěva japonského kulturního atašé na Filozofické fakultě UP měla místy kuriózní průběh – navzdory ohlášení např. ve Zbrojnici nikdo nemohl najít klíče od příslušných prostor, totéž na Vodární ulici. Vrcholným bodem bylo to, že ačkoli byla návštěva v doprovodu doc. Hirschové ohlášena, jeden z tehdejších německých lektorů celou inspekční skupinu z jedné z poslucháren, kterou chtěli jen na tři minuty vidět, nekompromisně vyhodil. I když navrhovatelé byli předem upozorněni, že v zásadě žádný projekt nemá na první pokus šanci, neudělení grantu vyvolalo tehdy jakési emoce a obviňování kohokoli kděkmý – aniž by obviňovatelé věděli, o co vlastně jde. Dostalo se to i do regionálního tisku, s interpretací o „liknavosti univerzity“.

Filozofická fakulta se nevzdala a pokusila se po druhé. Předkladatelé projekt ještě víc upřesnili a doplnili. Návštěva pracovníků japonské ambasády byla tentokrát organizačně jednodušší, zkomplikována však byla tím, že pánská část delegace mluvila slovensky, leč trvala na tom, že bude mluvit anglicky, dámská část delegace mluvila kromě japonštiny pouze mírně česky. Komunikace byla tedy poněkud složitá, ale navzdory tomu se podařilo japonskou stranu přesvědčit, že situace je vskutku taková, jak jsme ji popsali v projektu. Bohužel, úspěch se nedostavil ani tehdy. Zástupci Sumitomo Corporation ovšem ujišťovali, že „třetí pokus“ je v tomto případě minimum.

V roce 2001 následoval třetí pokus. Pro změnu se vyskytla komplikace v tom, že deadline podání projektu (konec dubna) se překrýval s přednáškovým pobytem doc. M. Hirschové v Georgii. E-mail však umožňuje časově nepřerušenu komunikaci všech zúčastněných, navíc se skvěle osvědčila referentka Filozofické fakulty UP pro styk se zahraničím Mgr. A. Hausknotzová. Projekt byl podán včas, podle připomínek japonské strany v mírně upravené verzi, s redukcí nákladů. Na začátku června se odbyla tentokrát už bezproblémová návštěva v ambasádě.

Japonská ambasáda následně sdělila, že na podzim 2001 přijedou do Olomouce pánové z Japanese International Cooperation System. JICS je agentura řízená Ministerstvem zahraničí Japonska, která jako prováděcí organizace zajišťuje naplňování programu Official Development Assistance, a tedy i Cultural Grant Aid of Japan. Návštěva se uskutečnila ve dnech 24.–26. 10. 2001 a vypadlo to, že všechno začíná od úplného počátku znova. Každý detail projektu, každé uvedené číslo a každý osobní údaj lidí jakkoli spojených s projektem byly prověřovány. Důraz byl kladen na osobní setkání s lidmi. Každá místnost, v níž má být projektované zařízení umístěno, byla detailně vyfotografována a změřena. Proběhla podrobná diskuse s pracovníky Kabinету vyučovací techniky Filozofické fakulty UP Ing. Axmanem a dr. Kocianem. Oba byli na návštěvu velmi dobře připraveni, protože předem navštívili obdobně vybavené učebny na Filozofické fakultě UK, která získala Cultural Grant Aid of Japan před několika lety.

Následná debata o jednotlivých položkách grantového projektu a z ní vyplývající modifikace přinesly nový soupis požadovaných zařízení a v něm stanovené priority. Stanovení priorit požadovala japonská strana proto, že v souvislosti se stávající hospodářskou recesí v Japonsku a se změnami na trhu nebylo podle nich možné zaručit, že za částku, kterou vláda

pro grant uvolní, bude lze pořídit veškeré zařízení, které bylo původně uvedeno v projektu.

Ve srovnání s původním projektem zůstaly zachovány dvě jazykové učebny (jedna se speciálním počítačově řízeným systémem pro výuku japonského písma a výslovnosti) a videostudovna ve Zbrojnici, přibyla však na návrh japonské strany další posluchárna s velkoplošnou obrazovkou, dataprojektorem a zvukovým systémem. Jazyková učebna pro výuku japonštiny a učebna s velkoplošnou obrazovkou by měly být umístěny na Křížkovského 8, další jazyková učebna pak v budově ve Vodární ulici. Videostudovna bude v podkrovní budovy knihovny ve Zbrojnici.

Nejen výběrové, ale i prováděcí podmínky Cultural Grant Aid of Japan jsou velmi složité. Protože jde o japonské vládní fondy, finanční prostředky se přesunují přímo vládě přijímající země, tzn., že přijímající instituce musí být vládě odpovědná, proto příjemci grantu mohou být pouze vládou zřizované nebo veřejné instituce. První podmínkou přesunu financí je výměna nót mezi vládou Japonského císařství a ČR. Rovněž je nutné, aby přesun financí potvrdilo Ministerstvo financí ČR a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Pak teprve může být podepsána smlouva mezi UP a JICS, která zmocňuje JICS k tomu, aby zastupoval Univerzitu Palackého v Japonsku. Poté JICS vypíše v Japonsku tendr na dodání požadovaného zařízení, a až pak ta společnost, která tendr vyhraje, naváže komunikaci s UP o dodávce vybavení požadovaného v projektu. Mezitím musí ovšem univerzita připravit prostory, jichž se projekt týká, na instalaci zařízení.

Celá záležitost je evidentně složitá. Pomineme-li administrativní náročnost (ta udělením grantu rozhodně nekončí), jsou zde složité komunikační vztahy mezi domácími institucemi, které k rychlému vyřízení celé žádosti rovněž nepřispívají. (Např. předání nót mezi vládami, které je prvním předpokladem dalšího postupu, dosud neproběhlo.) Na oslavách státního svátku Japonského císařství 4. 12. 2002 nicméně velvyslanec Japonska p. Hiroto Ishida vyjádřil jednak radost nad tím, že Univerzita Palackého grant získala, jednak ochoť přijet do Olomouce při příležitosti uvedení nových poslucháren do provozu. Totéž platí pro kulturní atašé p. Wasu (který mluví česky skvěle). Přejme si tedy, aby zařízení požadovaná grantem byla instalována brzy a užívána úspěšně.

Doc. M. Hirschová, FF UP

Audieter et altera pars

(aneb O otázkách soužití v pluralitní a multikulturní společnosti)

Zabili „nám“ Židé Pána Ježíše a modrookou Anežku Hružovou? Nebo byli a jsou národem, jehož vzdělanost a kultura, rozvíjející se i navzdory těžkému osudu, může svět obdivovat jen se zatajeným dechem? Vybaví se nám při vyřčení slova „Róm“ sídliště Chanov, vozy a „pírka slepic“ z jedné písně? Nebo památky dávných indických civilizací, které by mohly být prapředky tohoto národa? Je možné považovat české dějiny za jeden velký zápas Čechů a Němců o prostor a přežití? Nebo se oba živily doplňovaly a vytvořily spolu s židovstvím ojedinělý fenomén střední Evropy? A nakonec: Byla, rekněme, cyrilometodějská misie tím jediným základem pozdější české a moravské vzdělanosti, nebo třeba také jen epizoda, byť podnětná a cenná, která nakrátko přerušila kulturní výměnu mezi českými zeměmi a Západem?

Co je národní mýtus? Co klíšé? Co nacionalistická rétorika? Co skutečnost? A dá se skutečnost vůbec nějak vypátrat? Nad výše uvedenými otázkami můžeme mávnout rukou, nebo si tak či onak odpovědět a bez dalších úvah „za svou pravdou stát“. A nebo o nich přemýšlet. A připustit kromě názoru vlastního názoru i název druhé strany, což říká nejen citovaná latinská moudrost. Třetí postup je podle mého názoru nejvíce žádoucí pro studium, a vlastně jakékoli působení v univerzitním prostředí. V prostředí, které by mělo být co nejvíce univerzální a bát se „čtenářů jedné knihy“ a naopak se nebat nechat se obohacit odlišností druhého. I když „ten druhý“ třeba jinak mluví, jinak vypadá, jinak se chová a věří v jiného Pána Boha...

K přemýšlení nad shodami a odlišnostmi může napomoci cyklus přednášek pořádaný v rámci Projektu romského vzdělávání Katedrou sociologie a andragogiky FF UP (vedoucí Mgr. Z. Jařabová). Přednášky, navštěvované převážně studenty FF, ale také PdF, se konají v úterý od 11.30 do 13 hod., a to buď v učebně č. 3 na Katedře sociologie a andragogiky na Wurmově ulici 7, nebo v aule FF, Křížkovského 10. O problémech (nejen) národnostních menšin dosud promluvil: Ing. L. Typovská, prof. J. Jařab CSc., prof. S. Hubík, dr. A. Sulitka, dr. L. Pavlák, prof. L. Vaclavek, PhDr. J. Horváthová, PhDr. E. Davidová, CSc. Jako součást programu je ohlášen i seminář Problematika výchovy a vzdělávání romských dětí, vedený Mgr. H. Balabánovou, pracovníci Krajského odboru školství, mládeže a sportu a dlouholetou učitelkou romských dětí.

Mgr. E. Hrdinová, Katedra germanistiky FFUP

Na Filozofické fakultě promluvila čísla

- Zisk z grantové činnosti výrazně vzrůstal: v roce 1999 přineslo 47 přijatých projektů 8,495 mil. Kč, v roce 2000 54 projektů 12,063 mil. Kč, v roce 2001 63 projektů 20,096 mil. Kč a v roce 2002 56 projektů 22,383 mil. Kč. V posledních dvou letech byly v počtu přijatých projektů vždy dva granty Evropské unie. Grantové dotace jsou v oblasti společenských věd zřetelně nižší než v oblasti přírodních či biomedicinských věd.
- Fakulta vzhledem k nedostatku prostředků ve stipendijním fondu může vyplácet jen mimořádná stipendia, která jsou přednostně určena na podporu studentské vědecké činnosti a účasti na zahraničních i domácích konferencích studentů.
- Svou činnost rozvínil Spolek studentů FF UP a v posledním roce i Asociace studentů psychologie. Dlouholetou samozřejmostí jsou oborové aktivity studentů (Collegium Germanicum, Studentská obec historiků apod.).
- V roce 1999 bylo ve mzdách vyplaceno 40,463 mil. Kč a v roce 2002 50,1 mil. Kč. K tomu je třeba vždy přičíst cca 36 % povinných odvodů.
- Fakulta se snaží získávat další mimorozpočtové zdroje, každoročně to reprezentuje ve vedlejší mimorozpočtové oblasti 5–8 mil. Kč a v doplňkové činnosti 1,5–2 mil. Kč.
- Složitější je situace ve zvyšování kvalifikační úrovně fakulty, neboť za poslední tři roky bylo z celkem 24 úspěšných habilitací jen šest u pracovníků fakulty, u profesorských řízení je tento poměr 13 ku osmi doctorská studia (Ph.D.) ukončilo ve stejném období

83 absolventů, 33 z nich jsou pracovníci fakulty. Narůstá i počet rigorózních řízení (PhDr.), kde máme již 43 absolventů.

- Přepočtený počet pracovníků mírně narůstá (249,2 v roce 2000 a 275,4 v roce 2002). Narůst je téměř výlučně v kategorii učitel a zahraniční lektor (24,9) v dalších kategoriích (THP, dělnické profese) stále udržujeme nejvyšší možné stavy (v současnosti cca 45 lidí při nárůstu 1,5 místa). K tomu je třeba připomenout i nárůst počtu studentů (ve všech formách studia) na naší mnohooborové fakultě. V roce 2000 měla FF 3165 studentů, v roce 2001 3370 studentů a v roce 2002 již 3681 studentů. Mírný nárůst počtu učitelů byl vynucen právě nárůstem posluchačů. Snad můžeme ještě zdůraznit, že dynamika nárůstu počtu studentů je téměř výlučně spojena s kombinovanou formou studia, včetně detašovaných pracovišť (Žďár n. Sáz., Most, Jihlava).
- Stavební rekonstrukce byly realizovány v minimálním rozsahu – opravy kotelen a topení v jednom objektu, hlavní budova Křížkovského 10 bohužel dále pozvolna chátrá. Dílčí vnitřní úpravy – jazykové laboratoře, výuková studia žurnalistiky apod. byly spojeny s granty FRVŠ.
- Žřetelně také narůstá mobilita studentů, vedle stipendijních pobytů (Merill apod.) vyjelo z FF v rámci programů Socrates/Erasmus v roce 2000 85 studentů, v roce 2001 102 studentů a v roce letošním 132 studentů. V zahraničí působí krátkodobě či dlouhodobě vždy více než 10 našich učitelů v průběhu roku.

-ffup-

Univerzity jsou především místa, kde se vědění hledá; školy, kde se vyučuje.

F. C. Steward

Díváš-li se bez zájmu, vidíš méně než slepý. Hledíš-li dychtivě, vidíš víc než bystrozraký.
(bengálská lidová moudrost)

Ad Výjev na nástropní fresce Velkého zasedacího sálu Rektorátu UP

V roce 1997 byla v Soluni výstava „Alexandr Veliký v evropském umění“. Na s. 108 katalogu upozorňuje Bernard Aikema na obtíže při interpretaci obrazu s námětem „Dareiova rodina před Alexandrem“:

„Jakkoli dnešní kritikové usoudili, že náměty tableaux de morale by měly být snadno poznatelné, v praxi tomu patrně ne vždycky tak bylo. Vrcholně to platí o tématu Alexandra a Dareiova rodina. Může být

prezentovanou pointu, dramatický vrchol: Dareiova matka Sisygambis omylem zamění Alexandra za jeho velmi podobného druha Hefaistona, před ním se chtěla pokorit, je upozorněna na svůj omyl okolostojícím komparesem a pokleká před pravým Alexandrem. Ten ji utěší, že se tolik nezmylíla, ukáže na Hefaistona s tím, že „i ten je Alexandrem“, tj. ve stejném řádu hodnocení hrdinských zásluh. Tento motiv v ol-

▲ Obr. 3

zároveň už se ochotně obrací ke své prosící rodině – v olomouckém obraze se proto spíše ještě rozhoduje. Srovnajme dále pojednání Koriolánova příběhu ve slavném díle Tiepolové (obr. 4), závěsném obraze

▲ Obr. 4

würzburgského Martin von Wagner Museum. V kompozici a volbě typů i pohybů jako by navazovalo na podání Koriolánova sebezapření u Dizianiho.

Za půjčení soluňského výstavního katalogu, z něhož jsem převzal zobrazené ukázky, děkuji vedoucímu Katedry dějin umění FF UP doc. L. Danielovi, CSc.
Prof. R. Chadraba

Pozn. red.: Zmiňovaný text zveřejněný v Žurnálu 26/11 pod titulkem *Pro výjev na nástropní fresce Velkého zasedacího sálu Rektorátu UP existuje další varianta výkladu* vznikl ve snaze zprostředkovat názor J. Uhlíře, bývalého ředitele Západomoravského muzea v Třebíči, který redakci Žurnálu UP uvedené informace poskytl při jedné ze své návštěv UP. Tyto okolnosti jsou v článku uvedeny, stejně jako je výklad J. Uhlíře opatřen uvozovkami.

V. Mazochová (-mav-), Žurnál UP

▲ Obr. 1

▲ Obr. 2

snadno zaměněno s jiným příkladem velkomyslnosti, Koriolán před branami Říma. Snad měl divák osmnáctého století mnohem lepší oko pro rozdíly mezi oběma tématy, než máme my, ale faktem zůstává, že i pro školence odborníka v ikonografii není vždy snadné dešifrovat, které z obou je ukazováno.“

K tomu dodávám, že jsem v roce 1977 ve Sborníku památkové péče v Severomoravském kraji uveřejnil svůj článek o nástropním obraze zasedací síně Rektorátu UP. Do té doby anonymní obraz jsem připsal velkomeziříčskému mistru Karlu Františkovu Antonínu Töpferovi, což dosud nebylo zpochybněno. Naproti došlo ke zpochybnění výkladu zobrazované scény, který jsem převzal od Z. Kristena a J. Novákové – viz kritickou stať v Žurnálu UP 26, roč. 11, 19. 4. 2002, podepsanou -mav-. Její autor soudí, že Kristen, Nováková a já nemáme pravdu s interpretací olomouckého obrazu (obr. 1) jako námětu „Koriolán a ženy před Římem“, že tu jde o Alexandra Velikého, který bere na milost prosící rodinu poraženého perského krále Dareia. Jako argument uvádí jediné srovnání, a to se zpracováním zmíněného příběhu alexandrovské pověsti, jehož autorem je přední benátský mistr Paolo Veronese. Toto dílo -mav- popisuje, nachází shody s olomouckou freskou, jejíž zobrazení ne vcelku, ale z největší části je do této polemické staťi zasazeno. Veronese tu však zobrazen není, a proto odkazují na jeho reprodukci (obr. 2). Je to závěsný obraz chovaný v londýnské Národní galerii, vznikl kolem r. 1570 pro neznámého objednavatele. Od olomouckého nástropního obrazu se nápadně odlišuje důrazem na nejčastěji při tomto námětu

olomouckém obraze chybí. Není tu žádný jakoby druhý Alexandr.

Je naproti tomu možno vidět podobnou kompozici jako v Olomouci v obraze Gaspara Dizianiho, dříve v benátské sbírce Frezzati (obr. 3), kde na kresle (sella curulis?) sedící Koriolán naslouchá rádci zleva (pro diváka) k němu v profilu obrácenému, ale

Musíme tolerovat kuřáky?

Reagují na článek studenta R. Věžíka „Kdo nekouří, je proti nám?“ (Žurnál UP č.10, s. 7–8) Myslím, že je třeba podpořit studenty i zaměstnance nekuřáky, kteří jsou mnohdy nuceni trpně snášet netolerantní kolegy. Nejde jen o to, že cigaretový kouř někomu nevoní, ale pro všechny je to výrazné zdravotní riziko. To si již léta uvědomují zvláště ve vyspělých západních demokraciích, zatímco v méně demokratických či méně vyspělých (a často chudých) státech mají konceny vyrábějící cigarety největší zisky. Stát Kalifornie požaduje, aby všechna pracovní prostředí, včetně restaurací a barů, byla prostá tabákového kouře. Často slychaný názor kuřáků je, že zředěný kouř v místnosti nemůže nikoho ohrozit nebo nějak poškodit. Bohužel, tak tomu není. Podle novějších údajů skutečným měřítkem účinku by neměla být dávka té či oné chemické sloučeniny, ale biologický účinek vdechovaného kouře „z druhé ruky“. Výzkumníci ukázali, že u zdravých mladých dobrovolníků pouhá třicetiminutová expozice tabákovému kouři ohrozila funkce výstelky věnčitých tepen nekuřáků natolik, že nebylo možné odlišit endotelální odpověď (odpověď výstelky) u nekuřáků a u pravidelných

kuřáků. Vztahy mezi plicními karcinomy a kouřením jsou dlouhodobě známé, méně se ví o souvislosti s dalšími nádory, např. karcinomy močového měchýře. Poškození endotelii cév výrazně urychluje aterosklerózu. Oblíbená replika kuřáků na tato zdravotní rizika je vyjádřena větou „můj dědeček se dožil devadesáti úplně v pohodě a od mládí denně kouřil“. To je možné, existují tzv. churchillovské typy, které jen tak něco neskolí, ale to jsou spíše ojedinělé případy. Pro běžnou populaci platí velké statistiky a ty mluví jasnou řečí. Měli bychom žádat, aby si zaměstnavatel a případně správcové objektů vynutili dodržování příslušných zákazů a nařízení. Jde o naše zdraví. A také bychom neměli být tolerantní k tomuto nešvaru. U zkoušky se samozřejmě těžko můžeme ohrazovat proti kouřícímu zkoušejícímu pedagogovi, ale možná po zkoušce, bychom mu mohli říci, že náš výkon by byl lepší na čerstvém vzduchu. S povděkem musím pochválit studenty Lékařské fakulty UP, že na plesech mediků, kterých jsem se zúčastňoval jako doprovod v posledních letech, nekouřil v sále nikdy.

Prof. J. Mačák, LF UP

Kulatá výročí zakladatele Ortopedické kliniky FN Olomouc prof. Arnolda Pavlíka

V tomto roce uplynulo 100 let (17. 3. 2002) od narození a 40 let od úmrtí (12. 2. 2002) zakladatele Ortopedické kliniky FN Olomouc a neznámějšího českého ortopeda v zahraničí.

Profesor Pavlík patří bezesporu mezi naše nejvýznamnější ortopedy všech dob. Jen málokterý český ortoped dosáhl toho, že jím navržená a osvědčená léčebná metoda se používá ve velké části civilizovaného světa.

Arnold Pavlík se narodil ve Slavkově u Brna. Svá středoškolská i vysokoškolská studia prožil v Brně, kde také v roce 1930 promoval na Lékařské fakultě. Po promoci působil na chirurgickém oddělení brněnské vojenské nemocnice u doktora Katholického, později na ORL oddělení Zemských ústavů v Olomouci u prof. Ledla a kratší období jako sekundární lékař Dětské plicní léčebny v Šumperku. Již jako medik praktikoval na chirurgické klinice prof. Petřivského a na ortopedické klinice prof. Frejky v Brně, kde v roce 1932 nastoupil na nově zřízenou ortopedickou kliniku jako sekundární lékař, později jako klinický asistent.

Jeho osmiletá činnost na brněnské klinice se vyznačuje intenzivní prací odbornou i vědeckou, jež je odrazem lásky k oboru, kterému se rozhodl věnovat. Velmi rychle se vypracoval na místo prvního asistenta prof. Frejky, jenž brzy poznal jeho obrovské schopnosti a nadání. Na jeho doporučení navštívil celou řadu ortopedických pracovišť v Evropě a v červnu 1939 mu doporučil, aby zřídil a vedl ortopedické oddělení v Olomouci, které bylo zřízeno jako druhé ortopedické pracoviště na Moravě. Dr. Pavlíkovi se podařilo toto samostatné oddělení udržet po celé období války, i když vedení zemské nemocnice přešlo do německých rukou. Po obnovení univerzity v dubnu 1946 se stalo toto oddělení ortopedickou klinikou v rekonstruované budově s vlastním operačním sálem, RTG pracovištěm a 55 lůžky.

Těsně před odchodem do Olomouce Pavlík ukončil svou habilitační práci *K otázce přerůstu dlouhých kostí prostředky mechanickými a chemickými*. K potvrzení habilitace však již nedošlo pro uzavření vysokých škol okupačními německými úřady. Habilitace byla potvrzena Ministerstvem školství ČR až po válce v roce 1945. Dne 24. 1. 1948 byl Pavlík

imenován profesorem na Univerzitě Palackého v Olomouci. Olomouckou kliniku vedl až do 12. 2. 1962, kdy předčasně zemřel.

Přehledně-li vědeckou publikační činnost prof. Pavlíka, pak je zcela zřejmé, že se věnoval zejména problematice konzervativního léčení vrozeného vymknutí kyčelního kloubu. Vypracoval léčebný postup založený na zcela novém principu. Jeho metoda funkčního léčení vrozeného vymknutí kyčelního kloubu aktivním pohybem pomocí trmenů, které sám sestavil, měla značný ohlas a postupně se rozšířila po celém světě. Pavlík byl také vynikající operátor, který zavedl celou řadu nových operačních metod např. u crura vara rachtica, pakloubu kosti člunkové, u ploché nohy atd. K nejvýznamnějším však patří použití nitrodráhového hřebu vlastní konstrukce, který používal ke zkrácení dlouhých kostí. Podobný hřeb použil již ve své habilitační práci v roce 1938 v experimentu na králicích, vlastně čtyři roky před vystoupením G. Küntschera. Tento hřeb použil celkem u 37 nemocných a byl patentován státním úřadem pro vynálezy pod číslem 89628 dne 6. 2. 1959. Svě zkušenosti s tímto hřebem, který nazval „dvojitý nitrodráhový a rozpínací hřeb“, publikoval v roce 1957 v J. Bone Jt. Surg. Tento hřeb je dnes všeobecně považován za předchůdce moderního jištěného hřebování.

Pavlíkova činnost nezůstala uzavřena v sálech a místnostech kliniky, kterou vybudoval. I když nebyl vášnivým spisovatelem, publikoval 37 velmi kvalitních prací v našem i zahraničním tisku. Popularizaci jeho nových léčebných metod přispěla také aktivní účast na celé řadě ortopedických kongresů a sympozií. I když ho smrt nečekaně překvapila v poměrně mladém věku před dožitím 60 let, přesto zanechal po sobě obrovský kus práce nejen na Ortopedické klinice FN v Olomouci. Zasadil se o zřízení celé řady lůžkových i ambulantních ortopedických oddělení na severní a střední Moravě. Sem odcházeli jeho žáci a odchovali a zde se uplatňovali jeho metody k prospěchu a zdraví tisíců nemocných.

Doc. R. Ditmar, CSc.,
přednosta Ortopedické kliniky FN Olomouc

Miliardy na vědu a výzkum

„Evropská unie vydá na podporu vědeckých a výzkumných projektů do roku 2006 celkem 17,5 miliard eur (přes půl bilionu korun českých),“ prohlásil na konferenci v Bruselu komisař EU pro vědu Philippe Busquin. Tentokrát je tu ale pro nás významná změna: EU bude financovat i takové projekty, na nichž samostatně pracují pouze vědci z kandidátských zemí.

Šestý rámcový program EU se v letech 2003–2006 stane hlavním nástrojem, jímž Brusel podpoří vědu a výzkum. Peníze půjdou hlavně na mezinárodní evropské projekty s konkrétně definovaným cílem (integrované projekty) a na vytváření sítí excelence. V polovině prosince vyveze Brusel výzkumné instituce, aby se přihlásily do tohoto programu. Unie si již dříve vyžádala návrhy témat, na nichž by vědci chtěli pracovat, a na jejich základě sestavuje výzvy k předkládání návrhů projektů. Měl by vzniknout evropský výzkumný prostor a představovat jakýsi vnitřní evropský trh vědy a technologií, na němž se budou pohybovat firmy, výzkumné ústavy, univerzity a další organizace ze států EU a kandidátských zemí. Brusel podporuje sdružování jednotlivých subjektů a vytváření sítí středisek kvalitního výzkumu, tzv. sítí excelence. Konkrétních projektů se musí účastnit několik partnerů z různých zemí. V praxi může jít až o desítky výzkumných subjektů. Ve výhodě budou ti žadatelé o grant, jejichž seznam ozdobí výzkumné ústavy či firma z kandidátských zemí. Brusel nechce, aby se výzkum třítil a týmy v různých koutech Evropy hledaly odpovědi na tytéž otázky. Přál by si, aby se kvalitní ústavy, firmy či vysoké školy, které se zaměřují na stejnou oblast, spojovaly a vytvářely „kritická množství“ znalostí a moderního vybavení. „Kritickým množstvím“ se rozumí exploze, která by Evropu v dané oblasti katapultovala na špičku a přiblížila ji pozici USA a Japonska.

EU se v Šestém rámcovém programu zaměří na sedm oblastí: vědu o živé přírodě, genomiku a biotechnologie pro zdraví, technologie informační společnosti, nanotechnologie, multifunkční materiály a nové výrobní procesy, letectví a vesmír, kvalitu a bezpečnost potravin, udržitelný rozvoj, globální změny a ekosystémy (včetně energií a dopravy), občany a státní správu ve společnosti založené na vzdělání.

Příklady projektů, na něž EU bude dávat peníze: vypracování testů na průkaz reziduí veterinárních léčiv, hormonů a bakterií v potravinách, vypracování metody detekce prionů v živém zvířeti, poznání dědičných základů nemocí (2,25 miliardy eur).

Informace o tom, jak se zapojit do šestého rámcového programu, hledejte na www.tc.cas.cz. (Zdroj: MF Dnes 23. 11., str. C/10, Lidové noviny 23. 11., str. 23.)

-red-

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

16. PROSINCE

J. Skovajsa (laureát mezinárodních klavírních soutěží, první děkan JAMU Brno): *Cyklus klasické hudby v kapli. Klavírní koncert – J. S. Bach, F. B. Busoni, L. Janáček, C. Franck, S. Rachmaninov*. Kaple Božího těla, 19 hod.

17. PROSINCE

A. Soukup a J. Bartoš: *Klavírní dvojecitál – J. Haydn, F. Chopin, J. S. Bach, L. van Beethoven*. Kaple Božího těla, 19 hod.

DO 20. PROSINCE

B. Mielsenová: *Billboardy*. Výstava. UC UP, do 20. 12.

DO 31. PROSINCE

K. Černá (malířka, básnířka): *Výstava obrazů a grafiky*. Galerie IC UP (Zbrojnice), do 31. 12.

-red-

DĚNÍ KOLEM NÁS

České hlavy 2002

Národní ceny pro významné vědce, techniky a manažery v soutěži *Česká hlava* byly v pátek 15. 11. uděleny v Praze v Národním domě na Smíchově. Odborná porota v tajném hlasování vybrala ze 31 nominací vítěze jednotlivých kategorií:

– v kategorii **Národní cena** zvítězili: doc. K. Smetana, DrSc., z Anatomického ústavu 1. lékařské fakulty UK a Ing. J. Labský, CSc., z Ústavu makromolekulární chemie AV ČR za společné řešení problematiky *Využití polymerních nosičů keratinocytů pro krytí kožních defektů*; cenu jim předali L. Zaorálek, předseda Poslanecké sněmovny PČR, E. Syková, ředitelka ÚEM AV ČR a předsedkyně odborné poroty, a A. Lustig, prezident organizačního výboru projektu na podporu vědecké a technické inteligence *Česká hlava*;

– v kategorii **Prix Academia** zvítězil Mgr. F. Teplý, posluchač Katedry organické chemie PFF UK, za práci *Komponenty pro molekulární elektroniku odvozené od helicenů – jejich design, syntéza a testování*; cenu mu předali B. Sobotka, ministr financí, a B. Senkyřová, generální ředitelka VŠFS;

– v kategorii **Guru** zvítězila Společnost Škoda Auto, a. s., která se významným způsobem podílela na rozvoji lidských zdrojů; cenu předali J. Rusnok, ministr průmyslu a obchodu a A. Vitásková, generální ředitelka Transgasu a. s.;

– v kategorii **Prix Patria** zvítězil Ing. J. Mühlfeit, viceprezident Microsoftu, jehož odborné a manažerské schopnosti se uplatnily v zahraničí; cenu mu předali C. Svoboda, ministr zahraničních věcí a poslankyně T. Fischerová;

– v kategorii **Profesionál** zvítězil Mgr. J. Baltus, šéfredaktor Technického týdeníku, který přispěl k popularizaci vědy a techniky; cenu mu předal poslanec J. Zvěřina.

Průběh slavnostního galavečera „Slavní slavných“, který v roli Alberta Einsteina moderoval L. Smolják, zaznamenávala Česká televize, která pořad odvysílala v neděli 8. 12. ve 20 hodin.

Cílem projektu na podporu vědecké a technické inteligence *Česká hlava*, který byl vyhlášen v březnu 2002, je popularizovat vědu a zvýšit společenskou prestiž tuzemských technických a vědeckých pracovníků – hlavních tvůrců ekonomické prosperity země. Smyslem projektu je *vytvářet povědomí, že naše země může prosperovat jenom tehdy, dokáže-li vychovávat nové Heyrovské a Wichterle a bude je umět i materiálně a společensky ocenit*. Nad projektem převzaly záštitu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a Ministerstvo financí ČR.

-red-